

Handläggare: Elisabeth Lundeqvist
Socialförvaltningen

Mottagare: Kommunfullmäktige

Handlingsplan för Skinnskattebergs kommuns ANDTS-arbete

Bakgrund

ANDTS står för alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel. I Sverige liksom andra länder orsakar alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel omfattande folkhälsoproblem som drabbar enskilda individer, familjer och hela samhället. Folkhälsoproblemen innefattar fysisk och psykisk ohälsa, sociala problem och dödsfall. Förutom folkhälsoproblem orsakar ANDTS höga kostnader för samhället. För att förebygga de negativa konsekvenser som ANDTS orsakar har regeringen tagit fram en nationell strategi med mål om hur samhällets insatser inom ANDTS-området ska genomföras, samordnas och följas upp. Länsstyrelserna samordnar arbetet i länen och stödjer genomförandet av den nationella ANDTS-politiken på regional och lokal nivå. Det sker bland annat genom kunskapsspridning och stöd till lokala och regionala aktörer. För att omsätta arbetet mot ANDTS i praktiken har Skinnskattebergs kommun tagit fram en lokal handlingsplan. Handlingsplanen bygger på målen i den nationella strategin.

Ärende

Skinnskattebergs kommun står inför flera samhällsutmaningar kopplade till ANDTS-området och har behov av att öka samverkan mellan olika aktörer – både inom kommunen och i länet. Det pågår redan arbete kring ANDTS-relaterade frågor men det saknas samordning av kommunens arbete och en gemensam handlingsplan för hur kommunen ska arbeta framåt.

Förslag till beslut

att föreslå Kommunfullmäktige att anta Handlingsplanen för Skinnskattebergs kommuns ANDTS-arbete.

Bilagor

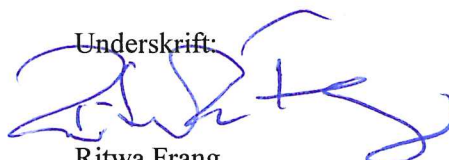
Handlingsplan för Skinnskattebergs kommuns ANDTS-arbete

Underskrift:



Elisabeth Lundeqvist
Teamledare Individ- och familjeomsorgen

Underskrift:



Ritwa Frang
Socialchef

Handläggare: Elisabeth Lundeqvist
Socialförvaltningen

Mottagare: Kommunfullmäktige

Handlingsplan för Skinnskattebergs kommuns ANDTS-arbete



Inledning

ANDTS står för alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel. I Sverige liksom andra länder orsakar alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel omfattande folkhälsoproblem som drabbar enskilda individer, familjer och hela samhället. Folkhälsoproblemen innefattar fysisk och psykisk ohälsa, sociala problem och dödsfall. Förutom folkhälsoproblem orsakar ANDTS höga kostnader för samhället. För att förebygga de negativa konsekvenser som ANDTS orsakar har regeringen tagit fram en nationell strategi med mål om hur samhällets insatser inom ANDTS-området ska genomföras, samordnas och följas upp. Länsstyrelserna samordnar arbetet i länen och stödjer genomförandet av den nationella ANDTS-politiken på regional och lokal nivå. Det sker bland annat genom kunskapspridning och stöd till lokala och regionala aktörer. För att omsätta arbetet mot ANDTS i praktiken har Skinnskattebergs kommun tagit fram en lokal handlingsplan. Handlingsplanen bygger på målen i den nationella strategin.

Nationell strategi

2022 tog regeringen fram en samlad nationell strategi vars syfte är att ange mål och inriktning för hur samhällets insatser inom ANDTS-området ska genomföras, samordnas och följas upp under perioden 2022 – 2025. De övergripande målen är att minska skadorna av alkohol och spel, motverka narkotika och dopning, samt minska användningen av tobak. Till skillnad från tidigare strategi inkluderas numera även spel om pengar, samt narkotikaklassade läkemedel och andra nikotinprodukter än tobak. Vidare innehåller nuvarande strategi en starkare betoning på jämställdhet, jämlikhet och skydd för barn och unga, samt samverkan mellan myndigheter och andra aktörer. Strategin utgår från en målstruktur som syftar till att underlätta och vägleda arbetet mot de övergripande målen för ANDTS-arbetet. Följande mål är vägledande för arbetet:

Mål 1 – Tillgången till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobaks- och nikotinprodukter samt skadeverkningarna av spel om pengar ska minska.

Mål 2 - Barn och unga ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar

Mål 3 – Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller debuterar tidigt med alkohol och spel om pengar ska minska

Mål 4 – Antalet personer som utvecklar skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar ska minska

Mål 5 – Personer med skadligt bruk, eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha tillgång till vård och stöd av god kvalitet.

Mål 6 – Antalet personer som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller spel om pengar ska minska.

Mål 7 – En folkhälsobaserad syn på ANDTS inom EU och internationellt.

problematik kopplat till ANDTS. Riskfaktorer är faktorer som ökar risken för att barn och unga utvecklar problematik kopplat till ANDTS. Skyddsfaktorer kan öka barn och ungas möjligheter till en god utveckling även om det finns utmaningar och problem, samt öka förmågan att stå emot påfrestningar och minska effekten av riskfaktorer. Risk- och skyddsfaktorerna återfinns på flera nivåer, strukturell, social och individuell nivå. Faktorerna kan också samspela och påverka varandra.

Exempel på riskfaktorer:

- Att växa upp med föräldrar som har beroendeproblematik eller psykisk ohälsa,
- Låga eller ofullständiga betyg,
- Skolfrånvaro,
- Utsatthet för brott eller våld,
- Mobbning,
- Psykisk ohälsa

Exempel på skyddsfaktorer:

- En bra relation till en eller flera föräldrar/annan viktig vuxen,
- Ekonomisk trygghet,
- Att trivas i och klara skolan,
- En meningsfull fritid,
- Kompisar

ANDTS i Skinnskatteberg

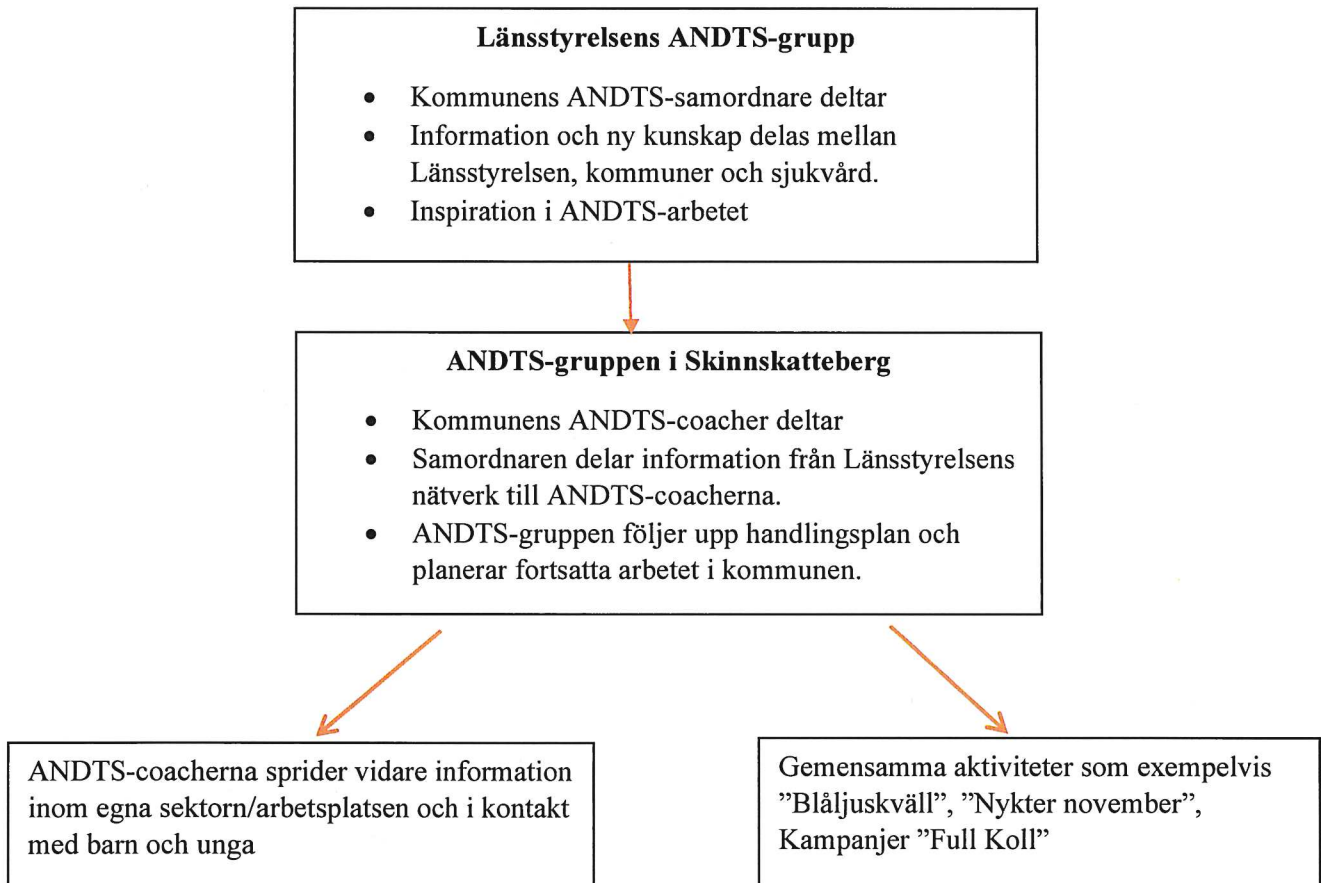
Skinnskattebergs kommun står inför flera samhällsutmaningar kopplade till ANDTS-området och har behov av att öka samverkan mellan olika aktörer – både inom kommunen och i länet. Det pågår redan arbete kring ANDTS-relaterade frågor men saknas samordning av kommunens arbete, en gemensam handlingsplan för hur kommunen ska arbeta framåt.

Sedan augusti 2024 har teamledaren på individ- och familjeenheten uppdraget som ANDTS-samordnare inom kommunen. ANDTS-samordnaren deltar i regelbundna samverkansmöten ordnade av Länsstyrelsen Västmanland. I mötena deltar representanter från hälso- och sjukvården och andra kommuner i Västmanland för att inspirera varandra, samt utbyta information i det ANDTS-relaterade arbetet. Under samverkansmötena får samordnarna bland annat ta del av ny kunskap och forskning, information om länsgemensamma kampanjer som exempelvis ”Nykter november” och lokala erfarenheter av det förebyggande arbetet.

Samordnaren förmedlar informationen till den kommunala ANDTS-gruppen. Gruppen har representanter från flera sektorer, liksom från hälso- och sjukvården. Varje representant har utsetts till ANDTS-coach. Syftet med ANDTS-coacherna är att sprida vidare informationen från samordnaren och Länsstyrelsen, till den egna sektorn och arbetsplatsen. Arbetssättet leder till en effektiv och enkel spridning av informationen och ökar kunskapen i hela kommunen. På sikt blir det aktuellt att utbilda ANDTS-coacherna då det övergripande syftet är att de ska ha spetskompetens inom ANDTS-frågor som användas i kontakten med barn och unga i sina verksamheter.

ANDTS-gruppen har träffats två gånger under våren 2025. Det finns ingen fast planering kring hur ofta gruppen ska träffas, det är behovet som fått styra. Eftersom det inte funnits liknande samordning tidigare har mötena också haft som syfte att gemensamt ta fram en plan för hur det förebyggande arbetet med ANDTS ska bedrivas i Skinnskatteberg.

Processkarta ANDTS



Bilaga 1.

Mål 1. Tillgången till alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter samt skadeverkningar av spel om pengar ska minska.

Kulturriker i Bergslagen	IFO	ANDTS på schemat	ANDTS-samordnare har informerat och tillfrågat skolan om att implementera ANDTS på schemat.
--------------------------	-----	------------------	---

Mål 2. Barn och unga ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning, medel, tobaks- och nikotinprodukter samt spel om pengar

Prioriterade insatsområden	Aktörer	Insatser	Indikator
Insatserna till blivande föräldrar bör stärkas	IFO	Undersöka möjligheterna till samverkan med BVC/MVC för informations spridning	IFO har tillfrågat MVC/BVC om samverkan kring blivande föräldrar.
Tobaksförebyggande	Samtliga	Fördjupningsdagar enligt årshjul. Exempelvis "Tobaksfria veckan"	Genomfört minst en fördjupningsdag/"temadag" under året, med koppling till mål 2.

Mål 3. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller debuterar tidigt med alkohol och spel om pengar ska minska.

Prioriterade insatsområden	Aktörer	Insatser	Indikator
Att förebygga ANDTS-relaterad ohälsa	Samtliga	Informationskampanjer enligt årshjul	Minst fyra genomförda kommungemensamma informationskampanjer/utskick under året.
Det förebyggande arbetet mot narkotika bör stärkas	ANDTS-samordnare Skolan	Uppsökande ANDTS på schemat	ANDTS-samordnare har tillfrågat Sture om att få informera barn och unga om negativa effekter av narkotika och information om stöd som finns, vid minst ett tillfälle. Skolan har tillfrågats om att införa ANDTS på schemat.
Förebyggande arbete mot dopning	IFO	Certifierade gym. Exempelvis 100 % ren.	ANDTS-samordnare har tillfrågat gym om deltagande/certifiering.
Användningen av lustgas i berusningssyfte bör motverkas	ANDTS-samordnare	Informationsspridning/utskick	ANDTS-samordnare har skickat ut minst ett erbjudande om kunskaphöjande

Bilaga 2

